

Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.130

про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Кучма Роман Петрович 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2022 році Київський університет імені Бориса Грінченка за спеціальністю «Історія та археологія», з 2025 р. працює вчителем історії у Київському міжнародному ліцеї «Стаді Екедемі», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Історія та археологія».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.130 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, від 29 травня 2026 року № 413, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

АНДРЕЄВ Віталій Миколайович, декан Факультету суспільно-гуманітарних наук, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензент:

ЛУКАШЕНКО Аліса Іванівна, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

ЛИТОВЧЕНКО Сергій Дмитрович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

ПУХОВЕЦЬ Дмитро Сергійович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

БАУКОВА Анастасія Юріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри археології та історії стародавніх цивілізацій Історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

На засіданні 29 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Кучмі Роману Петровичу на підставі прилюдного захисту «Нобілітет і політика Римської Республіки у регіоні Понту Евксинського (VI ст. до Р.Х. – I ст. після Р.Х.)» за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Дисертацію виконано у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Відейко Михайло Юрійович, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри історії України Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація Кучми Романа Петровича на тему «Нобілітет і політика Римської республіки у регіоні Понту Евксинського (VI ст. до Р.Х. – I ст. після Р. Х.)», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023. Дисертація Кучми Романа Петровича та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності. Кучма Роман Петрович на високому рівні оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, набув теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувач вільно володіє матеріалом.

Здобувач має 6 наукових публікацій, із них 6 – одноосібних. Зокрема: 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 3 наукові публікації, у яких додатково висвітлено результати дисертації.

1. Roman Kuchma, «The Roman Presence in the Northern Black Sea Region during the Republican Era: A Sociocultural Dimension», *Skhid*, 2025, 7, № 3, 24-30. doi: [10.21847/2411-3093.2025.733](https://doi.org/10.21847/2411-3093.2025.733)

2. Роман Кучма, «Інтеграція держав Еллади та Понту Евксинського до складу Римської Республіки (III–II ст. до Р. Х.)», *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*, 2025, 15, № 42, 42–49. doi: [10.34079/2518-1521-2025-15-42-42-49](https://doi.org/10.34079/2518-1521-2025-15-42-42-49)

3. Роман Кучма, ««Πόλις», «civitas» чи «res publica»? Проблема інтерпретації природи античної римської держави у наукових працях», *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*, 2024, № 29, 70–80. doi: [10.32589/2412-9321.29.2024.301786](https://doi.org/10.32589/2412-9321.29.2024.301786)

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

ЛУКАШЕНКО Аліса Іванівна, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. Звернення до ширшого кола праць зарубіжних дослідників надало би змогу розширити теоретико-методологічне підґрунтя та спряло б більш повному висвітленню дискусійних аспектів.

2. Окремі висновки, щодо визначального впливу особистих амбіцій представників римського нобілітету потребують додаткового обґрунтування.

3. Посиленню аргументації сприяло б ширше залучення кількісних даних, просопографічних матеріалів або статистичних спостережень, щодо політичної кар'єри, військової кампанії та механізмів здобуття престижу римською аристократією.

4. Оцінюючи доробок дисертанта варто було б доповнити роботу ширшим контекстуальним розглядом понтійського напрямку римської політики зокрема через висвітлення його місця серед інших регіональних напрямків зовнішньої та прикордонної політики Риму.

ПУХОВЕЦЬ Дмитро Сергійович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка; зауваження:

1. У дослідженні представленні широкі хронологічні рамки. Певне їх звуження дозволило б більш чітко сфокусувати дослідження на заявленій проблематиці.

2. Другий та третій розділи перевантажені контекстуалізуючими даними, що подекуди надмірно обтяжують виклад матеріалу і певною мірою змінює фокус дослідження від центральної проблематики

3. Використання Певтінгерової таблиці доцільно було б окремо пояснити її використання для дослідження реалій VI ст. до Р. Х. – I ст. після Р.Х.

4. Варто було б уніфікувати мову на якій пишуться назви джерел у посторінкових посиланнях, наводячи античні джерела – мовою оригіналу, тобто латиною, або давньогрецькою.

БАУКОВА Анастасія Юріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри археології та історії стародавніх цивілізацій Історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, зауваження:

1. Дисертаційне дослідження отримало б підсилення від розширення кількості археологічних джерел, зокрема, за рахунок сучасних археологічних досліджень.

2. У дисертації присутній значний акцент зроблений на дискусію стосовно того, чи був Рим полісом. Це дискусійне питання, могло бути

винесене до тих питань, що не стосувалися предмету дослідження.

3. Наукова робота виграла б, якби основний фокус був би спрямований на четвертий розділ і він був винесений вище у структурі роботи.

4. Вважаємо, що значна увага дисертанта до питань розвитку відносин Риму та Македонії та невизначеної Еллади потребують більшої географічної конкретизації коли питання про визначення «східні провінції» вживається у роботі.

ЛИТОВЧЕНКО Сергій Дмитрович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, зауваження:

1. Високо оцінюючи спроби дисертанта відійти від сталих наукових формулювань і використання інших поглядів вважаємо, що джерельну базу підсилило використання праць Помпея Трога у викладі Юстіна та праці Мемнона «Про Гераклею».

2. Історіографічна база зі залученням багаточисельних сучасних дослідників Риму та зокрема доробок харківських дослідників Північного Причорномор'я покращило б якість дисертаційної роботи.

У роботі вживаються дискусійні терміни, зокрема зовнішньополітичні, починаючи від використання термінів «клієнтська держава» та «буферна держава» як таких що не зовсім точно відображають статус «друзів та союзників римського народу»

АНДРЕЄВ Віталій Миколайович, декан Факультету суспільно-гуманітарних наук, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, побажання:

1. Історіографічний аспект дослідження варто було підсилити сучасними археологічними дослідженнями та розширенням джерельної бази зі залученням археологічних згадок.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.130 присуджує КУЧМІ Роману Петровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.130

Віталій АНДРЕЄВ